

Memorial Medical University, Vinnytsya, National University of Pharmacy (Kharkov).

Key words: educational portal, independent work of students, future masters of pharmacy.

* * *

Горбачова М. І.,

студентка групи 1МОПз факультету менеджменту освіти та науки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, магістерська програма “Освітня політика”, (м. Київ, Україна)

Макаренко С. О.,

доцент кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики факультету менеджменту освіти та науки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, кандидат філософських наук, (м. Київ, Україна)

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У статті здійснено науковий аналіз поняття “якість освіти”, “інституційне забезпечення якості освіти”, охарактеризовано нормативно-правове забезпечення освітніх змін в Україні, обґрунтовано зміст інноваційних заходів регулювання якості освіти, виявлено шляхи реалізації якісно нової системи освіти.

Ключові слова: *якість освіти, інституційне забезпечення якості освіти, освітні інноваційні процеси.*

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми. Окреслена проблема набуває особливої актуальності в умовах входження системи освіти України до Європейського освітнього простору. Відомо, що якість освіти є запорукою успішної держави та її міцним фундаментом. Організація аналітичних та інших функцій у забезпеченні якості та соціальної відповідальності в освіті передбачає наявність відповідного інституційного середовища.

Реформування системи освіти, приведення її до якісно нового рівня, що відповідає провідним європейським та світовим стандартам, є однією з необхідних умов майбутнього процвітання українського народу. Таким чином, для формування зваженої державної політики у галузі освіти України, яка відповідатиме сучасним потребам, передовсім необхідно визначити шляхи оновлення цієї політики.

Аналіз наукових досліджень. Питання реалізації державної освітньої політики та управління якістю освіти в Україні розглядали такі науковці, як В. Андрущенко, В. Бакуменко, Л. Білий, В. Бондарь, О. Демченко, С. Домбровська, В. Жураківський, І. Іванюк, В. Клепко, Т. Козарь, В. Кремень, В. Луговий, В. Майборода, В. Маслов, С. Ніколаєнко, Н. Протасова, Л. Пшенична, Т. Скиба, Є. Хриков, Н. Шульга, Л. Яременко та ін.

Наукове значення інновацій обґрунтовано у працях таких дослідників, як: Л. Антошкіна, Г. Беккер, А. Бронська, М. Баймухамедов, О. О. Дугов, І. Каленюк, В. Сафонова, І. Тимошенко та ін.

Проблему освітніх інновацій висвітлено у працях В. Бикова, Н. Борисової, О. Пашенко, А. Хуторського, Л. Яковенко та ін.

Виокремлення аспектів проблеми, які ще недостатньо вивчені. Варто зазначити, що інноваційні процеси, котрі наразі відбуваються в Україні, безпосередньо впливають на якість освітньої галузі.

Водночас, стрімке реформування вітчизняної освітньої сфери, поява нових тенденцій як в Україні, так і за кордоном, вимагає проведення нових комплексних досліджень у цій царині.

Мета статті полягає в аналізі інноваційних процесів на сучасному етапі національного становлення та визначення шляхів удосконалення якості освіти України в зазначених умовах.

Основними завданнями виступають: виокремлення особливостей інституційного забезпечення якості освіти, характеристика нормативно – правового забезпечення освітніх змін в Україні, обґрунтування інноваційних заходів регулювання якості освіти в умовах реформування, виявлення шляхів реалізації якісно нової освітньої системи.

Виклад основного матеріалу. Сучасна Україна зазнає становлення нової освітньої системи. Даний процес визначається системою концептуальних ідей та поглядів на стратегію й основні напрями розвитку освіти. Тому особливого значення набуває питання якості освіти, котра стала наріжним каменем у реформуванні національних освітніх систем як в Україні, так і в інших країнах світу.

Прослідковано, що Україні для забезпечення якості освіти на центральному рівні створено органи забезпечення якості освіти, зокрема: Український центр оцінювання якості освіти, Державна служба якості освіти України. Мета їхньої діяльності, за інформацією, опублікованою на сайті Міністерства освіти і науки України, полягає в оцінюванні якості освітньої діяльності закладу освіти, напрацюванні рекомендацій щодо її підвищення та вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти, а також приведення освітнього та управлінського процесів у відповідність до вимог законодавства та ліцензійних умов [3].

Разом із тим в Україні діє Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО), яке було утворено в 2015 р. як постійно діючий колегіальний орган у сфері забезпечення якості вищої освіти.

Виявлено, що основною складовою нормативної бази реформування освіти сучасної України є Конституція України, Державна національна програма “Освіта” (“Україна XXI століття”), Національна доктрина розвитку освіти, Закон про освіту (2017 р.) [6], Закон України “Про вищу освіту” (2014 р.) [4], Закон України “Про повну загальну середню освіту” (2020 р.) [5].

Система освіти в Україні вже протягом тривалого часу перебуває у стані реформування, результати якого не завжди однозначні. Із приєднанням до Болонського процесу зусилля щодо реформування вітчизняної системи освіти набули ознак системності та цілеспрямованості, що робить наслідки реформування прогнозованими як за результатами, так і за організацією.

Найактуальнішими пріоритетами в освітній сфері на 2020 р. можна визначити: розвиток реформи Нової Української Школи; забезпечення гідності кожної дитини: антибулінг та інклюзія; оновлення механізмів професійного зростання вчителів: добровільна сертифікація та механізм “гроші за вчителем”; діджиталізація освіти: Інтернет та комп’ютери в сільські школи; затвердження нових освітніх

стандартів; становлення Національної системи кваліфікацій: зв'язок між ринком праці та освітою; активізація роботи Національного фонду досліджень.

Новацією 2020 року в освітній сфері являється впровадження інституційного аудиту та навчання в режимі онлайн.

Згідно наказу МОН, яким визначено роботу якісно нового механізму перевірки шкіл, в Україні розпочинає діяти інституційний аудит. Інституційний аудит – це комплексна зовнішня перевірка та оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти, які забезпечують його ефективну роботу та сталий розвиток. На відміну від атестації, що мала наглядово-контрольні функції, він є інструментом підтримки закладів освіти. Визначено, що інституційний аудит здійснюватиметься планово раз на 10 років відповідно до перспективних та річних планів Державної служби якості освіти та її територіальних органів [3].

Від 12 березня 2020 року усі заклади освіти були закриті на карантин через епідемію коронавірусної інфекції (COVID-19). Міністерство освіти і науки України підготувало відповіді щодо змін для тих, хто вчить і навчається в умовах карантину.

Відбулося впровадження дистанційного навчання за допомогою:

- онлайн-занять через Zoom, Skype, Instagram, Google Hangouts;
- заздалегідь записаних відеоуроків від вчителя чи із зовнішніх освітніх ресурсів;
- завдань для самостійної роботи з подальшою перевіркою;
- безкоштовних вебсервісів та платформ, наприклад, Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams;
- перегляду телеуроків проєкту “Всеукраїнська школа онлайн” на українських телеканалах чи YouTube-каналі МОН.

Як наголосила т.в.о. Міністра освіти і науки Любомира Мандзій: “Закон, прийнятий заради запобігання епідемії COVID-19, дозволяє змінювати режим роботи установ на період карантину – це стосується і закладів освіти. Тобто прийом документів для зарахування може бути організований гнучко, у тому числі – онлайн. Зокрема, це стосується і зарахування до перших класів” [7].

У навчальному році 2019/2020 учні 4 та 9 класів не складають державну підсумкову атестацію. Таке рішення прийнято через епідеміологічну ситуацію в Україні. У відповідних документах про освіту робиться запис “звільнений(а)”.

Також зазначено, що ЗНО відбудеться за будь-яких обставин. Дата його проведення залежить від кінця карантину. Дати пробного ЗНО також залежать від тривалості карантину. Якщо він завершиться до початку червня, то пробне ЗНО відбудеться у червні, якщо до початку серпня, то пробне ЗНО відбудеться у першій половині серпня

Терміни вступної кампанії на магістратуру також будуть залежати від дати завершення карантину та, відповідно, дат проведення єдиного вступного іспиту (ЄВІ) та єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ) [7].

Тобто, реформи щодо розвитку освіти і науки в даний момент залежать від багатьох факторів, однак всі

вони направлені на залучення інноваційних підходів та всебічної відповідальності за невиконання поставлених завдань, а також на підвищення конкурентоспроможності освітньої галузі.

Отже, на найближчу перспективу основними заходами вдосконалення системи забезпечення якості освіти для демократичного громадянства повинні стати: удосконалення змісту освіти та розробка і запровадження нових програм та інших освітніх засобів; розвиток методики навчання громадянської освіти; активізація справжнього учнівського та студентського самоврядування; забезпечення якості освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини; постійний моніторинг системи освіти.

Вищезазначене дозволяє дійти **висновку**, що на сьогодні перед владою має стояти нагальне питання забезпечення безперервності освітнього процесу і водночас максимального врахування усіх обставин, пов'язаних із ситуацією навколо коронавірусу. Також для оцінки якості послуг украї необхідна громадська експертиза, яка у процесі проведення моніторингу повинна керуватись такими принципами як: об'єктивність, незалежність, компетентність та ефективність. Адже громадська підтримка – важливий пріоритет у модернізації регіональної освітньої системи та державної загалом, бо результат від отриманих освітніх послуг виявляється лише через тривалий час і вимірюється результатом на освітньому ринку.

Перспектива подальших досліджень полягає у розробленні подальших стратегічних планів, необхідних освітніх змін, спрямованих на підвищення якості освітньої діяльності та на вирішення конкретних проблем, котрі сповільнюють розвиток національної системи освіти.

Джерела:

1. Бобрицька В. І., Процька С. М. Організаційно-педагогічні умови застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної підготовки студентів гуманітарних спеціальностей. *Вісник Житомирського університету*. 2013. С. 34-37.
2. Бобрицька В. І. Діалектика термінологічної взаємодії в дослідницькому полі проблем освітньої політики. *Педагогічна освіта : теорія і практика. Педагогіка. Психологія*. 2014. № 22. С. 21-29.
3. Державна служба якості освіти [Електронний ресурс]. URL: <http://www.sqe.gov.ua>
4. Закон України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Закон України “Про повну загальну середню освіту” (2020 рік) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Закон України “Про освіту” № 2145-19 від 05.09.2017 р. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.mon.gov.ua>

Abstract. The article analyzes the concept of “quality of education”, “institutional quality assurance of education”, describes the legal and regulatory support for educational changes in Ukraine, substantiates the content of innovative measures to regulate the quality of education, identifies ways to implement a qualitatively new education system.

Key words: quality of education, institutional quality assurance of education, educational innovation processes.

* * *